

riigikontroll
National Audit Office of Estonia

Kasvuhoonegaaside heite vähendamine riigi osalusega äriühingutes

*Kuidas on korraldatud riigi äriühingute kasvuhoonegaaside heite
vähendamine?*

Sisukord

Kasvuhoonegaaside vähendamise raamistik ja instrumendid riigi äriühingute valitsemisel	5
Kasvuhoonegaaside heite vähendamine riigi äriühingutes ja aruandlus selle kohta	10
Kliimaministeeriumi tagasiside Riigikontrolli ülevaate kohta	13
Ülevaate iseloomustus	14
Riigikontrolli varasemaid töid kasvuhoonegaaside koguse vähendamise ja riigi äriühingute juhtimise valdkonnas	16
Lisa A. Kasvuhoonegaaside heite vähendamise raamistik	17
Lisa B. Kliimaaspektid omaniku ootustes	18
Lisa C. Riigi äriühingute tegevus kasvuhoonegaaside heite vähendamisel: joonised	19
Lisa D. Riigi äriühingute tegevus kasvuhoonegaaside heite vähendamisel: tabelid	21

Kuidas on korraldatud riigi äriühingute kasvuhoonegaaside heite vähendamine?

Kasvuhoonegaaside vähendamiseks võetud eesmärgid seostuvad Eestis suuresti energeetika, põlevkivi ja Eesti Energiaga, aga mõjutavad kõiki äriühinguid ning kõik äriühingud omakorda mõjutavad seatud sihtide saavutamist.

Riigikontroll uuris, milline on olukord 19 teise, väiksema jalajäljega äriühingute puhul, mis kuuluvad riigile:

- AS ALARA
- OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus
- AS Eesti Raudtee
- AS Saarte Liinid
- AS Tallinna Lennujaam
- AS Teede Tehnokeskus
- Elering AS
- Lennuliiklusteeninduse AS
- OÜ Rail Baltic Estonia
- AS Eesti Liinirongid
- AS Eesti Post
- AS Vireen
- Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS
- AS Eesti Varude Keskus
- AS KredEx Krediidikindlustus
- AS Metrosert
- Riigi Kinnisvara AS
- AS Eesti Loto
- AS Hoolekandeteenused

Erinevad viimased valitsuskoalitsioonid on oma lepetes deklareerinud Eesti majandusmudeli kliimaneutraalsemaks ja kestlikuks muutmise olulisust. Valitsus on seadnud eesmärgiks näha kliimakindla majanduse seadusega ette Eestis valdkonniti puhtale majandusele ülemineku teed. Riigikontroll tundis huvi, kas riik on ka omanikuna enda äriühingute keskkonnajalajäljega tegelemiseks astunud eeskuju näitavaid samme.

Ülevaatesse oli hõlmatud 19 riigi äriühingut (vt vasakveerg). Ülevaatest jäid välja Eesti Energia ja Tallinna Sadam, kuna nende tegevust on (börsiettevõtetena) avalikult käsitletud.

Valitsus ole riigi äriühingute puhul pidanud vajalikuks seada kasvuhoonegaaside heite vähendamisele eesmärgid. Riigi äriühingute osalust valitsevad ministeeriumid peavad vajalikuks, et eesmärgid, mida riik peab oluliseks, oleksid kokku lepitud osaluspoliitika põhimõtetes, mida Rahandusministeerium koostab ja mille valitsus kinnitab. Osalust valitsevad ministeeriumid tunnistasid, et nende teadlikkus kliimateemadest, sh kasvuhoonegaaside heite mõõtmisest ja vähendamisest, on piiratud. Riigikontroll leiab samuti, et mõistlik oleks osaluspoliitika põhimõtetes kokku leppida, millistel juhtudel ja millisel kujul peaks omaniku ootustes kasvuhoonegaaside heite vähendamine sisalduma, ehk tuleb otsustada, milliste riigile kuuluvate äriühingute puhul on nende tegevusvaldkonda ja suurust arvestades võimalik ja mõistlik keskseid eesmärgid seada.

Riigi äriühingute osalust valitsevate ministeeriumide kehtestatud omaniku ootuste dokumendis on heite vähendamise eesmärk selgelt välja toodud kahel äriühingul. Ülejäänute puhul ei ole seda valdkonda käsitletud või on selle kirjeldus üldine.

Mitmed äriühingud on kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks sõltumata omanikuootuste sisust meetmeid siiski ise rakendanud. Riigi äriühingute kasvuhoonegaaside heite tervikmõju hindamiseks vajalike andmete koondamist ei kavanda ei osalust valitsevad ministeeriumid ega Kliimaministeerium või Rahandusministeerium, kuna selle info järele ei nähta vajadust.

Kliimaministeeriumi kantsler nentis oma vastuses Riigikontrollile, et vaatamata kasvuhoonegaaside heite vähesele või üldisemale keskkonnamõjudega seotud kajastusele omaniku ootustes, on mitmed äriühingud kirjeldanud oma jätkusuutlikkuse saavutamise tegevusi majandusaasta aruannetes, näidates ära ka kasvuhoonegaaside heite.

Kasvuhoonegaaside vähendamise raamistik ja instrumendid riigi äriühingute valitsemisel

Osaluspoliitika ei sea kasvuhoonegaaside heite vähendamist eesmärgiks

Teadmiseks, et

jätksuutliku ja vastutustundliku tegevuse põhimõtete järgimise kontekstis on olulised eelkõige äriühingu tegevuse majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnavalised mõjud. Äriühingud peavad ise määrama, mis tegevused ja eesmärgid on nendes valdkondades neile tähtsad.

Allikas: riigivara seaduse seletuskiri 421 SE

Omaniku ootused – üldkoosoleku kehtestatud dokument, mille põhjal äriühingu nõukogu kinnitab ettevõtte strateegia ja tulemuseesmärgid ning hindab juhatuse tegevust. Omaniku ootuste sisu ja kvaliteedi eest vastutab osaluse valitseja.

Allikas: riigivaraseadus, osaluspoliitika põhimõtted

Osaluspoliitika põhimõtted – valitsuse kinnitatud dokument, mille järgi riik oma osalusega äriühingutes omanikuna tegutseb ning tegevust ühtlustab. Viimati uuendatud valitsuses 27.02.2025.

1. Riik on seadnud eesmärgiks¹ saavutada kliimanetraalsus aastaks 2050 ja võtnud rahvusvahelise kohustuse vähendada kasvuhoonegaaside heidet. Pariisi kliimakonverentsil 2015. aastal sõlmisid 195 riiki õiguslikult siduva kokkuleppe kliima soojenemise pidurdamiseks. Eesti ratifitseeris selle leppe 4. novembril 2016. aastal. Vt õigusliku raamistiku kohta lisa A.

2. Riigi osalusega äriühingutelt² nõutakse riigivaraseadusega jätkusuutliku ja vastutustundliku tegevuse põhimõtete järgimist ning keskkonnamõjudest aruandmist majandusaasta aruandes. Riik ja tema äriühingud peavad seaduse seletuskirja järgi olema teistele eeskujuks.³

3. Riigi osaluspoliitika – riigi äriühingutes osalemise poliitika – kehtestab Vabariigi Valitsus, selle väljatöötamine ning rakendamise ühtlustamine ja koordineerimine, samuti osaluste valitsemise ning äriühingute juhtimis- ja aruandlus kvaliteedi tõstmine on Rahandusministeeriumi ülesanne.⁴

4. Kliiministeeriumi valitsemisalasasse kuulub rohereformi terviklik elluviimine, kliimapolitiitika (sealhulgas kliimakavade koostamine, elluviimine ja täitmise järelevalve) kavandamine, ettevõtjate suunamine puhtamate tehnoloogiate poole.⁵

5. Osalust valitseva ministeeriumi ülesanne on kehtestada äriühingule **omaniku ootused**, et määrata äriühingu strateegilised eesmärgid, lähtudes riiklikest arengukavadest, ja toetada äriühingu eesmärgipärast juhtimist. Vt joonis 1 lk 6. Riigi huve esindab ja kaitseb riigi äriühingu juhtimisel äriühingu nõukogu.

6. **Osaluspoliitika põhimõtted** suunavad riigi äriühinguid järgima vastutustundliku ühingujuhtimise põhimõtteid ning vältima ja vähendama oma tegevusega kaasnevat negatiivset keskkonnamõju. Osaluspoliitika põhimõtete kohaselt võib riik seada äriühingule muu hulgas konkreetsed keskkonnaeesmärgid, mille saavutamine toetab riigi

¹ Riigikogu otsus „Kliimapolitiitika põhimõtted aastani 2050“, RTIII, 10.02.2023.

² 31.12.2024. a seisuga oli riigil osalus 25 tegutsevas äriühingus (riigi enamusosalusega 24-s). Riigikontrolli analüüsi valimis oli 19 riigi äriühingut. Allikas: Äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruanne 2023. a kohta.

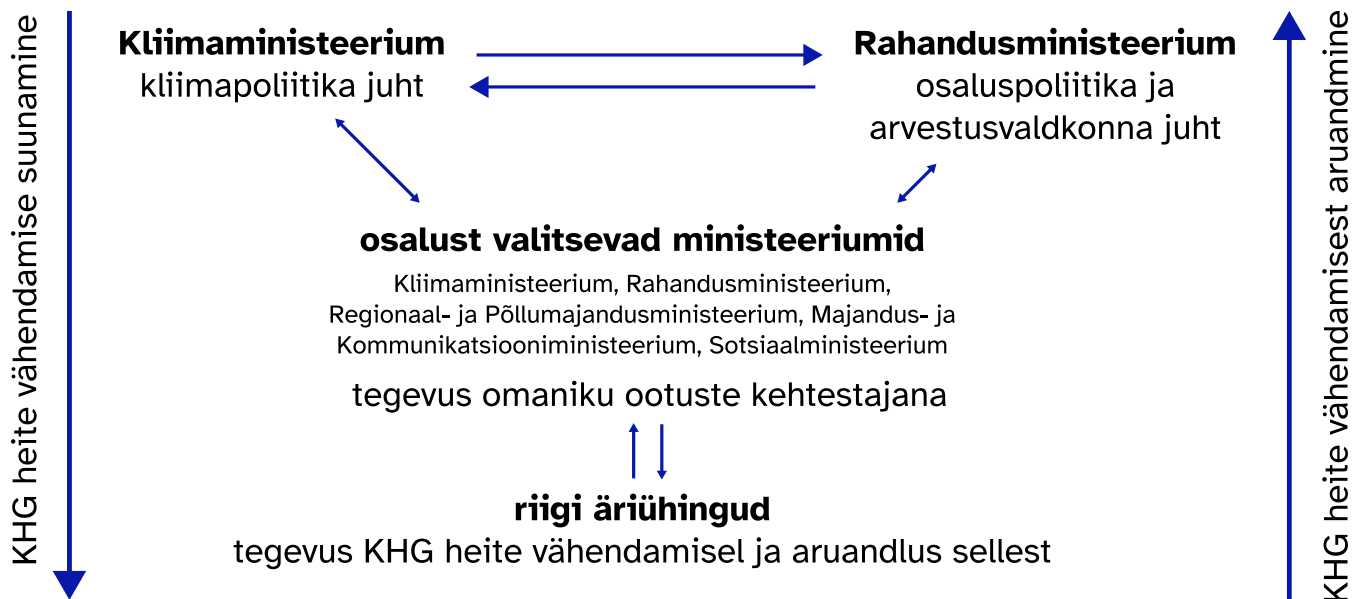
³ Riigivaraseaduse muutmise seadus 421 SE.

⁴ **Osaluspoliitika põhimõtted** 2025.

⁵ Vabariigi Valitsuse seadus, § 61.

jätkusuutlikkuse tegevuskava.⁶ Täpsemaid põhimõtteid või juhiseid kasvuhoonegaaside heite mõõtmiseks või vähendamiseks, millest osaluste valitsejad lähtuda saaksid, kirjas ei ole.

Joonis 1. Kasvuhoonegaaside (KHG) vähendamine riigi äriühingutes: institutsionaalne raamistik

Kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgistamist riigi äriühingutes pole eest vedanud ei Kliimaministeerium kliimapoliitika juhina ega koordineerinud Rahandusministeerium osaluspoliitika juhina

7. Rahandusministeeriumi selgitusel ei ole nende ülesandeks (osaluspoliitika juhina) koordineerida riigi äriühingute puhul kasvuhoonegaaside heite koguse hindamist ja vähendamist. Kliimaministeerium (kliimapoliitika juhina) ei pea riigi äriühingute eraldi suunamist vajalikuks ja leiab, et väljatöötamisel olev kliimakindla majanduse seadus kehtestab valdkondlikud eesmärgid, mis annaksid osaluste valitsejatele aluse seada äriühingutele ootuse vähendada kasvuhoonegaaside heidet.

8. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium näeb vajadust ministeeriumite suurema koostöö järele osaluspoliitika ellurakendamisel, sh omaniku ootuste kujundamisel. Ministeerium konsulteeris omaniku ootuste kujundamisel (2024. aasta lõpus ja 2025. aasta alguses) teiste ministeeriumitega, et saada valdkonnaspetsiifiline sisend, kuid mitte kliimapoliitika valdkonnas. Kliimaministeerium (osaluste valitsejana) tunnistas, et ei ole oma äriühingute omaniku ootusi uuendades seni pööranud tähelepanu kliimapoliitikale ega kestlikkuse keskkonnaaspektidele.

9. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Kliimaministeerium (osaluste valitsejana) ning Regionaal- ja Põllumajandusministeerium märkisid, et riigi jaoks olulised horisontaalsed eesmärgid võiksid olla kirjas osaluspoliitika põhimõtetes. Rahandusministeerium tõdes, et ministeeriumite piisava koostöö korral on võimalik erinevaid ootusi ja

⁶ Riigi jätkusuutlikkuse tegevuskava nimelist dokumenti olemas ei ole. Rahandusministeeriumi selgitusel võib olla tegu üldistava viite ebaõnnestunud sõnastusega ja selle all võib vaadelda nii ÜRO kestliku arengu eesmärke kui ka kõikvõimalikke riiklikke strateegiaid ja arengukavasid, mis jätkusuutlikkuse teemadega seonduvad (vt ka [Kliimaministeeriumi strateegilised dokumendid](#)).

eesmärke omaniku ootustesse viia ka seda osaluspoliitika põhimõtetes kirja panemata. Kliimaeesmärkide lisamist horisontaalsena lubas Rahandusministeerium kaaluda põhimõtete uuendamisel, eeldusel, et on olemas poliitiline suunis või Kliimaministeeriumi ettepanek.

10. Riigikontrollile nähtub, et juhtiva rolliga ministeeriumid ei taha kumbki tegeleda riigi äriühingute võimaliku panusega kliimaeesmärkide saavutamisse. Samas on võimalused kehtivate dokumentide ning koostöö kaudu olemas. Muu hulgas tuleb arvestada, et ka uus seadus ei loo kõikide riigi äriühingute jaoks kasvuhoonegaasidega tegelemiseks terviklikku raami.

Osalust valitsevad ministeeriumid ootavad Kliimaministeeriumilt initsiatiivi ja tuge oma äriühingute suunamisel kasvuhoonegaaside heite vähendamisele

11. Osalust valitsevad ministeeriumid tunnistavad, et nende teadlikkus kliimateemadest, sh kasvuhoonegaaside heite mõõtmisest ja vähendamisest, on piiratud. Ministeeriumid leiavad, et kui kliimapoliitika eesmärkide saavutamise toetamiseks oleks vaja riigi äriühingute suunamist, peaks initsiatiiv ja eesmärgid tulema Kliimaministeeriumist. Samas ei ole osaluste valitsejad teadlikud Kliimaministeeriumi kodulehel kättesaadavast [kasvuhoonegaaside jalajälje arvutusmudelist](#) ja juhendmaterjalist.

Organisatsioonide kasvuhoonegaaside jalajälje arvutusmudel – Exceli-tabeli kujul kasvuhoonegaaside arvutamise töövahend, mis

- on välja töötatud Kliimaministeeriumi tellimusel,
- toetub rahvusvaheliselt tunnustatud standardile,
- võtab arvesse Eesti spetsiifilisi tingimusi,
- on ministeeriumi kodulehelt alla laetav.

Allikas: intervjuu Kliimaministeeriumi esindajaga

12. Kliimaministeeriumi väitel on Eesti ettevõtetele ja organisatsioonidele kohandatud tööriista järgi joondunud ka vastavad teenusepakkujad erasektorist.⁷ Riigikontrolli küsitlusele vastanutest kasutab Kliimaministeeriumi arvutusmudelit 9 riigi äriühingut (19-st). Milliseid teisi juhendeid, metoodikaid või tööriistu kasutavad riigi äriühingud kasvuhoonegaaside heite arvutamisel, vt lisa C joonis 2. OÜ Rail Baltic Estonia ja OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus töid välja Kliimaministeeriumi kui olulise partneri kasvuhoonegaaside heite arvutamise süsteemi ülesehitamisel.

13. Ainus riigi äriühing, kellele oli kavas kliimakindla majanduse seaduse eelnõu ja seletuskirja kohaselt⁸ kasvuhoonegaaside jalajälje hindamine kohustuslikuks teha, oli Riigi Kinnisvara AS. Seletuskirjas olnud põhjenduse kohaselt peavad kliima- ja ka laiemalt keskkonnamõjude juhtimisega tegelema hakkama kõik organisatsioonid ja Riigi Kinnisvara ASil oleks (koos ministeeriumite ja nende IT-majadega) võimalus olla eeskujuks ja teerajajaks.

14. See näitab, et keskselt tegeletakse riigiasutuste tugiteenustega, kontorite energiatõhususega, mille kasvuhoonegaaside heite mõõtmist on lihtsam ühtsetele alustele viia ja võrrelda. See, kuidas peaks teistes

⁷ Eesti turul olevatest teenusepakkujatest ja ettevõtetest, kes tegelevad ettevõtete süsiniku jalajälje mõõtmisega ja ESG tööriistadega, on [ülevaate](#) koostanud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

⁸ [Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu ja seletuskiri](#) 2024. aasta detsembri seisuga. Uuest versioonist on see kohustus eemaldatud.

Vaja oleks selgemat arusaamist, kas või millisel kujul peaks omaniku ootused sisaldama vajadust vähendada kasvuhoonegaaside heidet

riigi äriühingutes kasvuhoonegaaside heite vähendamisse suhtuma, jäetakse lahtiseks.

15. Rahandusministeeriumi hinnangul hõlmab üldsõnaline eesmärk – järgida vastutustundliku ühingujuhtimise põhimõtteid – ka kasvuhoonegaaside heite vähendamist ja sellel võib olla mõju, isegi kui kasvuhoonegaase sõnaselgelt ei märgita või arvulisi eesmäärke ei seata. Sotsiaalministeerium tõi välja, et omaniku ootustega seatava eesmärgi saavutamiseks peab see olema konkreetsetelt formuleeritud.

16. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium märkis, et seniste üldiste ootuste asemel soovitakse äriühingutele seada konkreetset ja mõõdetavad eesmärgid. Kasvuhoonegaaside vähendamise toetamiseks lisas Regionaal- ja Põllumajandusministeerium 2025. aasta märtsis uuendamisel olnud omaniku ootustesse suunise kasutada taastuenergiat ja minimeerida fossiilkütuste kasutamist.

17. Kasvuhoonegaaside heite mõõtmise ja vähendamisega seotud konkreetsete kvantitatiivsete eesmärkide seadmine omaniku ootustes ei ole osalusi valitsevate ministeeriumite arvates enamasti otstarbekas. Ebavajaliku halduskoormuse kasvu vältimiseks tuleks kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohustus panna ainult nendele riigi äriühingutele, kelle puhul on kasvuhoonegaaside heitel oluline mõju, s.t heide peaks olema mõõdetud ja mõju olulisuse analüüs tehtud. Rahandusministeerium leiab, et konkreetset arvulised eesmärgid peaksid jääma riigi äriühingute strateegia ja tegevusplaani tasandile.

18. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tõi välja, et kasvuhoonegaaside heite mõõtmise ja vähendamisega lisanduvad halduskoormus ja kulu võivad takistada äriühingu põhitegevuse elluviimist. Liigsele halduskoormusele ja kulule viidates leidis Rahandusministeerium, et väikesemates riigi äriühingutes pole kasvuhoonegaaside heite mõõtmine vajalik ja piisab sellest, kui soodustatakse tunnetuslikult keskkonnasõbralikke lahendusi.

19. Samas märkis Rahandusministeerium, et hetkeolukorra kaardistamine ja selle pinnalt konkreetsete kvantitatiivsete eesmärkide seadmine on oluline. Soovides vältida ülevalt alla survet ja sellest tulenevat võimalikku vastuseisu, on otsus ning initsiatiiv, kas tegeleda kasvuhoonegaaside heite mõõtmise ja vähendamisega, jäetud riigi äriühingutele. Riigi äriühingute kasvuhoonegaaside heite mõõtmise tulemuste aruandluse kohta vt p 33–36.

20. Praegune korraldus, kus kasvuhoonegaaside heite mõõtmise ja vähendamisega seotud eesmärkide seadmine on jäetud täielikult osaluse valitseja otsustada, võib tekitada nii liigset koormust ka kui riski jätta kasutamata võimalus äriühinguid suunata. Riigikontroll leiab, et vaja oleks suuremat selgust, millistel juhtudel ja millisel kujul peaks

omaniku ootustes kasvuhoonegaaside heite vähendamise teema sisalduma.

Kõigile riigi äriühingutele ei ole kasvuhoonegaaside heite vähendamist ootuseks seatud, pooltel on üldsõnalised kasvuhoonegaaside heite vähendamisele suunavad eesmärgid

21. Ligi pooltes omaniku ootuse dokumentides on kirjas eesmärgid, millel on kasvuhoonegaaside heidet vähendav mõju. Näiteks on sellised energiatõhususe suurendamine, taastuvenergia tootmine ja kasutamine, alternatiivsete energialiikide kasutusele võtmine, päikesepargi rajamine (vt lisa B „Kliimaaspektid omaniku ootustes“). Ülejäänutel oli see valdkond katmata või üldise kirjeldusega.

22. Riigikontrolli analüüsi põhjal on valimisse kuulunud 19 riigi äriühingu⁹ omaniku ootuste dokumentides kasvuhoonegaaside heite mõõtmine ja vähendamine selgesõnaliselt välja toodud vaid ASi Hoolekandeteenused ja Riigi Kinnisvara ASi puhul.

Strateegiline mõõdik: hoonete eluringi **süsinikujalajälje** suuruse mõõtmine ja vähendamine.

Väljavõte Riigi Kinnisvara ASi omaniku ootustest (05.03.2024)

Teadmiseks, et

Sotsiaalministeerium näeb kliimamõjudega arvestamist juhtimiskultuurina ehk heite vähendamine pole eesmärk omaette, vaid loomulik osa vastutustundlikust ja teadlikust juhtimisest, mis tuleb lõimida igapäevastesse otsustusprotsessidesse.

AS Hoolekandeteenused:

- a) hindab nii teenuste ja tegevuste põhiselt kui tervikuna oma tegevuse keskkonnamõju (nt kasvuhoonegaaside jalajälge) ning koostab lähtuvalt saadud tulemusest tegevuskava negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks, sätestades ühtlasi mõõdetavad ja realistlikud eesmärgid;
- b) koostab ettepanekud, millest lähtuvalt saaks seada eesmärgid ja luua tegevuskava negatiivse keskkonnamõju, sh kasvuhoonegaaside vähendamiseks erihoolekandesektoris tervikuna, sealhulgas teiste teenuseosutajate poolt.

Väljavõte ASi Hoolekandeteenused omaniku ootustest (04.07.2024)

23. Riigikontrolli küsitluses iseloomustasid äriühingud neile kasvuhoonegaaside heite vähendamise suhtes pandud ootusi.¹⁰ Seejuures leidsid 10, et need on üldsõnalised ja suunda andvad; 6 vastasid, et kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärk puudub üldse, ja 3 pidasid neile pandud eesmärgid konkreetseteks-numbrilisteks (vt tabel 1).

⁹ Vt analüüsi ulatuses olnud äriühingute nimekirja osast „Ülevaate käsitusviis“ lk-l 13.

¹⁰ Lisaks ministri allkirjastatud omaniku ootustele peavad riigi äriühingud juhinduma seadustest ja valdkondlikest arengukavadest ning saavad omaniku tahet väljendavaid suuniseid äriühingu nõukogult.

Tabel 1. Äriühingute hinnang eesmärkidele, mis omanik on kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohta seadnud

Hinnang eesmärkidele	Vastanuid	Riigi äriühingud
Konkreetne % praegusest tasemest	3	Eesti Raudtee AS, Eesti Post AS, Elering AS
Üldsõnalised ja -suunda andvad	10	AS Eesti Liinirongid, AS Tallinna Lennujaam, AS Hoolekandeteenused, Riigi Kinnisvara AS, OÜ Rail Baltic Estonia, AS Saarte Liinid, Lennuliiklusteeninduse AS, AS Vireen, Eesti Varude Keskus AS, Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS
Puuduvad	6	AS Eesti Loto, AS ALARA, AS Metrosert, Teede Tehnokeskus AS, OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus

Allikas: Riigikontroll

Kasvuhoonegaaside heite vähendamine riigi äriühingutes ja aruandlus selle kohta

Valdav osa riigi äriühinguid on tegelenud või kavatses tegeleda kasvuhoonegaaside vähendamisega

24. 19-st küsitatud riigi äriühingust 10 on hinnanud kliimamuutustest tulenevaid mõjusid, riske ja võimalusi, 2 alustanud vastavate analüüside tegemist, 5 plaanib seda lähima paari aasta jooksul. Vaid kaks äriühingut (AS Vireen, AS Eesti Varude Keskus) vastas, et nad ei ole kliimamuutuste mõjusid analüüsinud ja ka ei plaani seda teha. Vt ka lisa D tabel 5.

25. 16 äriühingut vastas, et juhtimisotsuseid tehes võetakse või pigem võetakse arvesse kasvuhoonegaaside heite vähendamise vajadust. Vt ka lisa D tabel 5. Kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgid on kirjas 14 äriühingul strateegias ja 8 äriühingul kas tegevusplaanis või muus dokumendis. Vt ka lisa D tabel 6.

26. Kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks kogub andmeid 12 äriühingut. Vt ka lisa C joonis 3. Valdavalt on need äriühingud, kellel oli plaan esitada 2025. aasta kohta kehtiva [kestlikkusaruandluse](#) direktiivi kohane aruanne (vt kestlikkusaruandluse koha ka p 36). 12-st vastanud ettevõttest leidsid 11, et kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks vajalike andmete leidmine ning erinevates nõuetes ja regulatsioonides orienteerimine on väga keeruline või mõnevõrra keeruline. Küsitlusele vastanud äriühingute hinnangut kasvuhoonegaaside heite andmete kogumise ja töötlemisega seotud aspektide keerukusele vt lisa D tabel 7.

27. Pea kõik äriühingud märkisid küsitluses ära kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks tehtud ja lähiaastatel kavas olevaid tegevusi (vt lisa B joonis 4). Kolme viimase aasta jooksul on enim tegeletud energiatõhususega, roheline energia ehk taastuvenergia kasutuse suurendamisega ja keskkonnasõbralike materjalide hankimisega (keskmiselt 9 äriühingut iga tegevuse kohta).

Kestlikkusaruandlus – ettevõtte keskkonna, sotsiaalse vastutuse ja juhtimise valdkondadega seotud aruandlus, mis võimaldab hinnata ettevõtte panust kestlikku arengusse.

Allikas: Riigikontroll

28. Järgmise kahe aasta jooksul on kavas suurendada töötajate teadlikkust (15 äriühingus), juurutada ringmajanduse põhimõtted (13 äriühingus) ja suurendada klientide teadlikkust (10 äriühingus). Seejuures võivad tegevused osalt kattuda, sest koolitused võivad olla ka ringmajanduse teemal. Energiale suunatud tegevustega kavatseb järgmisel kahel aastal jätkata 9 äriühingut.

29. Mitmed äriühingud kavatsevad järgmise kahe aasta jooksul tegeleda transpordi ja logistikalahenduste optimeerimise (10) ning keskkonnanahoidlike sõidukite soetamisega (12).

30. Suurimateks takistusteks kasvuhoonegaaside heite vähendamisele seatud eesmärkide saavutamisel peetakse kõrgeid kulusid, tehnoloogilisi piiranguid ja tarneahelast tulenevaid tegureid (vt ka lisa C joonis 5).

31. Investeeringuid tehes hinnatakse keskkonnamõju või kasvuhoonegaaside heite mõju enamasti 9-s ja harva 7 äriühingus (vt ka lisa D tabel 8). Üks äriühing vastas, et teab, kui palju on seni kasvuhoonegaaside vähendamiseks tehtud investeeringuid, ja kolm äriühingut, et on hinnanud tulevikus kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärkide täitmiseks vajalike investeeringute maksumust. Kuus äriühingut märkisid, et on saanud kasvuhoonegaaside vähendamiseks toetusi Euroopa Liidu fondidest või riigieelarvest.

32. Riigikontrollile nähtub, et kasvuhoonegaaside heite ja selle vähendamise kohta info kogumisel on arenguruumi. Ühtlasemalt kogutud andmed aitaks suurendada nende võrreldavust ja toetaks juhtimisotsuste tegemist.

33. Riigivaraseaduse¹¹ kohaselt peavad riigi äriühingud kirjeldama alates 2022. aastast majandusaasta aruandes jätkusuutliku ja vastutustundliku tegevuse põhimõtete järgimist. Täpsemad raamid sellele aruandlusele seaduses puuduvad, mistõttu on seni esitatud aruannete põhjalikkus, üldistusaste ja sisu väga erinev.

34. Mõned suuremad riigi äriühingud on juba avalikustanud põhjalikke, rahvusvahelistele standarditele tuginevaid kestlikkusaruandeid. Muu hulgas sisaldavad aruanded **mõjualade** kaupa andmeid kasvuhoonegaaside heite koguste kohta. Osaliselt on kestlikkusinfot kajastatud ka teiste äriühingute majandusaasta aruannetes. Riigikontrolli küsitletud 19 äriühingust 11 märkis, et ei ole kasvuhoonegaaside heite teemalist infot avalikkusele esitanud.

35. Riigi osalusega äriühingute koondaruandes ei ole jätkusuutliku ja vastutustundliku tegevuse põhimõtete rakendamist riigi äriühingutes

Ei osaluspoliitika juht, kliimapoliitika juht ega osaluste valitsejad ei jälgi ega tunne huvi, milline on riigi äriühingute tegevuse mõju kliimaeesmärkide täitmisele

Ettevõtte tegevuse kasvuhoonegaaside heide jaguneb kolme mõjualasse:

mõjuala 1 – otsesed emissioonid omandatud või kontrollitud allikatest ja tegevustest;

mõjuala 2 – kaudsed ehk sisse ostetud energiast tulenevad emissioonid;

mõjuala 3 – kõik muud organisatsiooni tegevusest, toodetest ja teenustest põhjustatud kaudsed emissioonid.

Allikas: Riigikontroll kasvuhoonegaaside jalajälje hindamise juhendi põhjal

¹¹ Riigivaraseaduse vastav säte (§ 88 lg 10) jõustus 01.01.2022.

kajastatud.¹² Arvestades, kuivõrd erinevat infot üksikute äriühingute aruannetes esitatakse, oleks koondvaadet keeruline ka koostada. Kasvuhoonegaaside heite koguste info koondamist ei kavanda ei osalust valitsevad ministeeriumid ega Kliimaministeerium või Rahandusministeerium, kuna selle info järele ei nähta vajadust ja selle koondamine oleks märkimisväärne halduskoormus.

36. 17.01.2025 jõustunud raamatupidamisseaduse muudatustega võeti Eesti õigusse üle kestlikkusaruandluse direktiiv, mille alusel kavandas 12 Riigikontrolli analüüsis olnud äriühingut Euroopa kestlikkusaruandluse standardite (*European Sustainability Reporting Standards, ESRS*) kohase kestlikkusaruande esitamist 2026. aastal.

37. Käimas on kestlikkusaruandluse lihtsustamise protsess.¹³ Otsustatud on aruannete esitamise tähtaega edasi lükata.¹⁴ Töös on ESRSi lihtsustamine ja aruandluskohustuse alumise piiri tõstmine 250 töötajaga ettevõtetelt 1000 töötajaga ettevõttele.

38. Riigi äriühingutest jääks kestlikkusaruandluse kohustus nii vaid ASile Eesti Post ja Eesti Energia ASile. Teistele riigi äriühingutele ESRSi kohast aruandluskohustust ei tekiks, kuid 27.02.2025 valitsuse kinnitatud osaluspoliitika põhimõtete kohaselt peab riigi äriühingute jätkusuutlikkuse aruandlus ja teabe avalikustamine vastama rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele, tagades, et oluline teave oleks kergesti kättesaadav.

39. Rahvusvahelisi standardeid on mitmeid ning kõik ei hõlma kasvuhoonegaaside heite mõõtmist. Samuti ei ole osaluspoliitikas esitatud aruantavate teemade loetelus kasvuhoonegaaside heidet välja toodud, mistõttu ei ole teada, kas või millist infot kasvuhoonegaaside heite kohta riigi äriühingute aruanded sisaldama hakkavad. Oluline on, et valik ei oleks äriühingutele põhjendamatult koormav ning aruanded sisaldaksid infot, mis on otsustusprotsessides kasutatav ja vajalik.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Loite
analüüsiosakonna peakontrolör

¹² Riigivaraseaduse § 99 (2) kohaselt esitab Rahandusministeerium koondaruande, mis muu hulgas tugineb äriühingute majandusaasta aruannetes esitatud ülevaatele jätkusuutliku ja vastutustundliku tegevuse põhimõtete järgimise kohta.

¹³ Euroopa Komisjon esitas 26.02.2025 kestlikkusaruandluse lihtsustamise ettepanekud.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2025/794, 14.04.2025. Suurettevõtted peavad uue korra järgi avaldama aruande 2027., mitte enam 2025. aasta kohta. Direktiivi muudatuse ülevõtmine raamatupidamise seaduse muutmise seadusega on 07.05.2025. a seisuga ministeeriumitevahelise kooskõlastuse etapis. Vt eelnõu toimik eelnõude infosüsteemis.

Kliimaministeeriumi tagasiside Riigikontrolli ülevaate kohta

Kliimaministeeriumi kantsler saatis ministeeriumi tagasiside ülevaate eelnõu kohta 26.06.2025.

Kliimaministeeriumi tagasiside

1. Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu viimasest versioonist on eemaldatud § 37 ja § 51 (kasvuhoonegaaside jalajälje hindamine), mille kohaselt sätestati kasvuhoonegaaside (KHG) jalajälje hindamise kohustus kuni 2027. aasta 1. jaanuarini ministeeriumite, hallatavate riigiasutuste puhul, kelle põhitegevuseks on ministeeriumide infotehnoloogia haldus ja arendamine; ning riigi äriühingute puhul, kelle põhitegevuseks on riigi kinnisvara haldus ja arendus.

2025. a on Kliimaministeeriumi eestvedamisel siiski endiselt plaanis ära hinnata kõikide ministeeriumide, Kliimaministeeriumi allasutuste, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse ja SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse KHG ja keskkonnavalajalg 2024. a andmete alusel. Teiste ministeeriumide hallatavates asutustes, kelle põhiülesandeks on infotehnoloogia haldus ja arendamine, on Kliimaministeerium vastavate organisatsioonide vabatahtliku sooviavalduse alusel samuti endiselt valmis nende KHG ja keskkonnajalajälje ära hindama. Lõplik asutuste nimekiri, kellele jalajälje hindamine tehakse, on selgumisel.

2. Kasvuhoonegaaside heite mõõtmine ja vähendamine (ülevaate p 22) on omaniku ootustes välja toodud ka OÜ-l Rail Baltic Estonia (vt selgitust punkti 3 all).

3. Ülevaate lisas B välja toodud Kliimaministeeriumi äriühingutele (OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus, AS Tallinna Lennujaam, Elering AS, AS Saarte Liinid) lisaks on kirjeldatud keskkonnaaspekte veel järgmistes omaniku ootustes:

- a. AS ALARA omaniku ootuses (kinnitatud 14.05.2025) – vältida või vähendada oma tegevusega kaasnevat negatiivset majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju ehk jalajälge ning integreerida jätkusuutlikkuse kaalutlused riskijuhtimise ja sisekontrolli süsteemidesse;
- b. Lennuliiklusteeninduse AS (kinnitatud 28.05.2025) – vältida või vähendada oma tegevusega kaasnevat negatiivset majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju ehk jalajälge ning integreerida kestlikkuse kaalutlused riskijuhtimise ja sisekontrolli süsteemidesse;
- c. OÜ Rail Baltic Estonia (kinnitatud 17.06.2024) – keskkonnahoidlikkust toetavate algatuste elluviimine; omaniku ootuste lisa 1 (koostöökokkulepe) sisaldab eraldi roheteemade blokki, sh
 - i. OÜ Rail Baltic Estonia viib läbi vajalikud ettevalmistavad tegevused selleks, et alates 2025. aastast alustada RB taristu ja investeeringute süsiniku- ja keskkonnajalajälje arvutamise.
 - ii. OÜ Rail Baltic Estonia poolt hangitav elektrienergia peab olema 100% taastuvatest energiaallikatest.
 - iii. Kohaliku päritoluga materjalide kasutuse edendamine, materjalide korduskasutuse ja ringlussevõetud materjalide kasutuse edendamine ning digitaalse ehitusinfo kasutamine.
 - iv. 2024. aasta lõpuks valmib OÜ Rail Baltic Estonia kestlikkuse strateegia esimene versioon, mis sõnastab peamised tegevusvaldkonnad ning nendega seotud mõõdikud elutsükli keskkonnamõju vähendamiseks. RBE võtab eesmärgiks tegeleda kestlikkuse strateegia ja sellega seonduvate protsesside ja protseduuride pideva edasiarendamise, täiustamise ja parendamisega.

Riigikontrolli kommentaar: Riigikontroll nõustub, et OÜ Rail Baltic Estonia taristu ja investeeringute süsiniku- ja keskkonnavalajälje arvutamiseks ettevalmistavate tegevuste läbiviimise ülesanne sisaldub lisa 1, millele on omaniku ootustes viidatud¹⁵. Kliimaministeeriumi tagasiside põhjal muutis Riigikontroll ülevaate lisa B pealkirja, et peegeldada tabeli sisu, mis keskendub kliimamuutuste leevendamisele suunatud märksõnadele omaniku ootustes, ning lisa tabelile info OÜ Rail Baltic Estonia kohta.

4. Mitmed äriühingud on põhjalikult kirjeldanud oma jätkusuutlikkuse keskkonnaaspektide tegevusi majandusaasta aruannetes (AS Tallinna Lennujaam, AS Eesti Raudtee, AS Tallinna Sadam, Elering AS, Lennuliiklusteeninduse AS, OÜ Rail Baltic Estonia), näidates ära ka CO₂-heite. Kõik ülejäänud äriühingud on oma majandusaasta aruannetes toonud välja jätkusuutliku ja vastutustundliku tegevuse aruande all keskkonnamõju tegevused. Seega, vaatamata omaniku ootustes temaatika vähesele kajastatusele, lähtuvad äriühingud oma tegevuses jätkusuutlikkuse põhimõtetest ja keskkonnaaspektidest. Riigikontrolli ülevaate lisana soovime kaardistada ka keskkonnaaspektide käsitlemist majandusaasta aruannetes, nagu seda on tehtud omaniku ootuste dokumentide põhjal. See võimaldaks anda selgema ülevaate tegelikust olukorrast.

Riigikontrolli kommentaar: kasvuhoonegaaside heite andmete kajastamist riigi äriühingute aruannetes on käsitletud ülevaate punktis 34, millest nähtub, et käsitletud 19 äriühingust kinnitasid 11, et pole avalikkusega heiteinfot jaganud. Põhjalikum keskkonnamõju aruandluse analüüs ei olnud ülevaate ulatuses.

¹⁵ OÜ Rail Baltic Estonia omaniku ootustes olev viide lisale 1: pakkuda taristukeskkonda, mis toetab riigiasutuse põhitegevust, on optimaalsete elueakuludega ja on kooskõlas valdkondlike strateegiatega eesmärkidega.

Ülevaate iseloomustus

Ülevaate eesmärk

Ülevaate eesmärk on kirjeldada, kuidas riik suunab ja toetab oma äriühinguid ning mida on riigi äriühingud teinud ja plaanivad teha, et anda oma panus kasvuhoonegaaside heite eesmärkide täitmisel.

Ülevaate ulatus

Ülevaate fookuses oli Rahandusministeeriumi kui osaluspoliitika koordinaatori, Kliimaministeeriumi kui kliimapoliitika juhi ja äriühingute osalusi valitsevate ministeeriumite tegevus riigi äriühingute suunamisel kliimapoliitika eesmärkide seadmisel ja saavutamisel.

Ülevaate käsitusviis

Riigikontroll uuris, kuidas on kasvuhoonegaaside vähendamise vajadust käsitletud riigi osaluspoliitikas, omaniku ootustes, samuti Rahandusministeeriumi ja osalust valitsevate ministeeriumite vastavates aruannetes ning riigi äriühingute majandusaasta aruannetes. Riigikontroll viis läbi intervjuud ja esitas kirjalikke küsimusi riigi äriühinguid valitsevatele ministeeriumitele.

Riigikontroll viis riigi äriühingute seas läbi küsitluse, mille valimisse kaasati 100% riigi osalusega äriühingud ja erandina ka väikse eraosalusega Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS (vt tabel 2). Välja jäid näiteks Eesti Energia AS ja AS Tallinna Sadam, millest osaga kaubeldakse ka väärtpaberiturul.

Küsitlusel käsitletud teemad:

- kliimamuutustest tulenevate mõjude, riskide ja võimaluste olulisuse hindamine,
- kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide seadmine,
- kasvuhoonegaaside heite andmete kogumine ja analüüs,
- kasvuhoonegaaside heite vähendamise tegevused,
- koostöö ja teenuste sisseostmine,
- kasvuhoonegaaside vähendamisega seotud ressursid,
- kasvuhoonegaaside vähendamisega seotud aruandlus ja kommunikatsioon.

Riigikontroll kujundas töö ülevaadena ning ei anna hinnangut äriühingute tegevusele ja aruandluse vastavusele standarditele, mis pole veel kohustuslikud. Keskenduti ettevalmistustele ja valmisolekule olukorras, kus 2025. aasta kohta pidanuks standardite kohase aruande esitama järgmised 9 suuremat riigi äriühingut: AS Eesti Raudtee, AS Tallinna Lennujaam, AS Operail, AS Eesti Post, AS Hoolekandeteenused, Elering AS, Riigi Kinnisvara AS, AS Eesti Liinirongid, Lennuliikluse AS ja Eesti Loto. Analüüsi valmimise ajaks on aruandluskohustus edasi lükatud ning lihtsustamisel.

Tabel 2. Riigikontrolli küsitluses osalenud äriühingud ja nende osaluste valitsejad

Osaluse valitseja	Riigi osalus 31.01.2025	Riigi äriühingud
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	100% 66,7% 100%	AS Eesti Varude Keskus AS KredEx Krediidikindlustus AS Metrosert
Kliimaministeerium	100% 100% 100% 100% 100% 100% 100% 100%	AS ALARA OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus AS Eesti Raudtee AS Saarte Liinid AS Tallinna Lennujaam AS Teede Tehnokeskus Elering AS Lennuliiklusteeninduse AS OÜ Rail Baltic Estonia
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	100% 100% 100% 93%	AS Eesti Liinirongid AS Eesti Post AS Vireen Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS
Rahandusministeerium	100% 100%	Riigi Kinnisvara AS AS Eesti Loto
Sotsiaalministeerium	100%	<u>AS Hoolekandeteenused</u>

Allikas: Riigikontroll

Ülevaate koostamise lõpetamise aeg

Ülevaate toimingud lõpetati 24.03.2025.

Ülevaate koostamise meeskond

Audiitor Liina Lubi, peakontrolör Märt Loite.

Kontaktandmed

Ülevaate kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniüksusest
tel +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Ülevaate elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Ülevaate kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Ülevaate number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 80148.

Riigikontrolli postiaadress on:

Kiriku 2/4

15013 TALLINN

Tel +372 640 0700

riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid töid kasvuhoonegaaside koguse vähendamise ja riigi äriühingute juhtimise valdkonnas

26.11.2009 – Riigi tegevus kasvuhoonegaaside koguste vähendamisel. Kas Eesti panustab kliimamuutuste leevendamisse?

Riigikontrolli hinnangul puudus riigil eesmärgistatud kliimapoliitika ja keskkonnaminister polnud suutnud täita oma ülesannet olla kasvuhoonegaaside koguste vähendamise eestvedaja.

04.04.2022 – Keskkonnanäesmärkidega vastuolus olevad majandusmeetmed. Kuidas on hinnatud keskkonnanäesmärkidega vastuolus olevate majandusmeetmete mõju ja mis on takistanud nendest vabanemist?

Riigikontroll leidis, et mitmed Eestis kehtivad toetuskeemid, maksuerisused, soodustused jm majandusmeetmed töötavad vastu riigi enda võetud keskkonnanäesmärkidele ning võivad olla ka majanduslikult ebatõhusad.

20.09.2024 – Riigi äriühingu nõukogu tööd kajastava teabe edastamine ja talletamine transpordivaldkonna näitel

Riigikontroll hindas, et transpordivaldkonna äriühinguid valitsenud ministriumide käsutuses olev teave, mis peaks nõukogu otsuseid põhjendama ja asjaolusid selgitama, oli puudulik ning riigi omaniku- ja vastutustunne oma äriühingute suhtes peab tugevnema.

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee.

Lisa A. Kasvuhoonegaaside heite vähendamise raamistik

Tabel 3. Kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohustusega seotud raamistik*

Rahvusvahelised kokkulepped ja Euroopa Liidu õigus	Eesti
1992 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon – eesmärk stabiliseerida kasvuhoonegaaside heitkoguste tase aastaks 2000 samale tasemele, mis oli 1990. aastal.	1994 Eesti ratifitseeris konventsiooni.
2015 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste Pariisi kokkulepe – eesmärk jõuda 21. sajandi teiseks pooleks kliimaneutraalsuseni ja hoida ülemaailmse keskmise temperatuuri tõus alla 2 kraadi, soovitatult 1,5 kraadi piires.	2016 Eesti ratifitseeris kokkuleppe. 2019 Eesti esitas esimese riikliku energia ja kliimakava Euroopa Komisjonile.
2018 Jõupingutuste jagamise määrus energeetika, tööstusprotsesside ja toodete kasutamise ning põllumajanduse ja jäätmekäitluse valdkonnas.	2018 Jõupingutuste jagamise määruse kohaselt vähendab Eesti kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks võrreldes 2005. aastaga 13%. 2023 tõsteti ambitsiooni ja uus eesmärk on 24%.
2019 Euroopa roheline kokkulepe – ettepanekute pakett, tegevuskava eesmärk kasvuhoonegaaside netoheite viimine nulli aastaks 2050.	Euroopa Liidu määrused on otsekohalduvad, direktiivid tuleb riigisiseste õigusaktidega üle võtta.
2021 Euroopa kliimamäärus (nimetatakse ka kliimaseaduseks) – õiguslikult siduvad eesmärgid, et saavutada kliimaneutraalsus aastaks 2050 ning vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet vähemalt 55% aastaks 2030.	2023 „Kliimapoliitika põhialused 2050“. Riigikogu otsusega lisati eesmärk, et Eesti on aastaks 2050 kliimaneutraalne riik.
2021 Õigusaktide pakett „Eesmärk 55“ – täpsustab, kuidas saavutada kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärki, sisaldab konkreetseid muudatusi direktiivides ja määrustes, mh: • kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi (ETS) reform; • jõupingutuste jagamise määruse eesmärkide uuendamine; • taastuenergia direktiiv; • energiatõhususe direktiiv; • hoonete energiatõhususe direktiiv; • CO₂-heite standardid sõiduautodele ja kaubikutele; • süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanism; • maa kasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määrus jt.	2024 Eesti pidi esitama Euroopa Komisjonile riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni. 2025. a mai seisuga on see endiselt edastamata ja komisjon on alustanud Eesti vastu rikkumismenetlust. 2024 hakati koostama kliimakindla majanduse seadust.
2023 Kestlikkusaruandluse direktiiv suurendab läbipaistvust ja toetab seeläbi rohepöoret.	2025 jõustus raamatupidamise seaduse muudatus, millega direktiiv Eesti õigusruumi üle võeti.

* Tabel ei ole ammendav ülevaade õigusaktidest.

Allikas: Riigikontroll

Lisa B. Kliimaaspektid omaniku ootustes

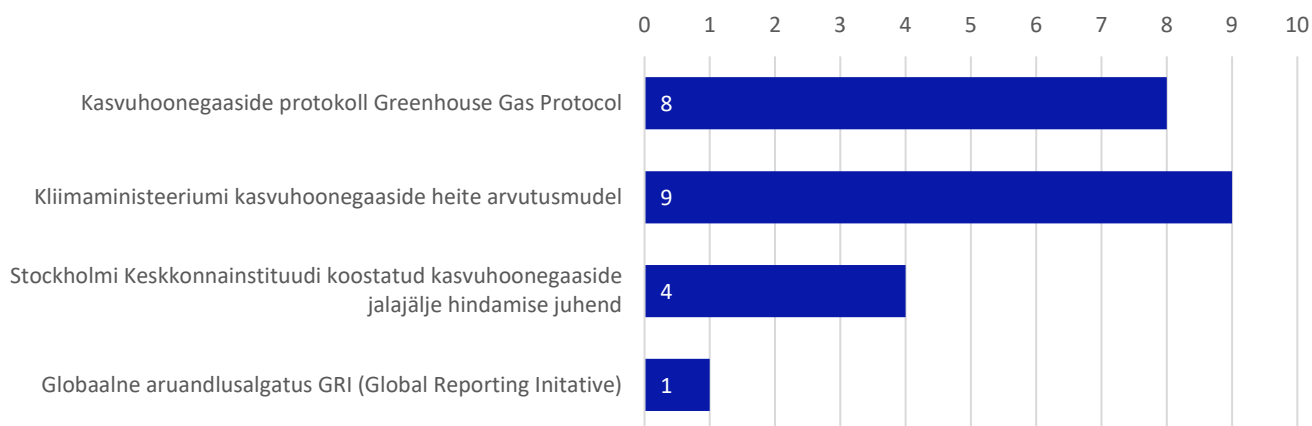
Tabel 4. Kliimamuutuste leevendamisele suunatud märksõnad omaniku ootustes

Äriühing	Kliima ja keskkond	Kasvuhoonegaaside vähendamine	Kliimasõbralik ja tõhus energiakasutus
AS Hoolekandeteenused	rohepöörde edendamine, kliimamõjudega kohanemine, negatiivse keskkonnamõju vähendamine, kliimamuutustest tulenevate probleemidega toimetulek	kasvuhoonegaaside jalajälje hindamine, kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid ja tegevuskava	
Riigi Kinnisvara AS	lähtub kliimapoliitika põhialustest	hoonete eluringi süsinikujalajälje suuruse mõõtmine ja vähendamine	ELi energiatõhususe direktiivi ja ELi hoonete energiatõhususe direktiivi eesmärkide täitmine
OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus	rohepöörde elluviimiseks vajalik analüüsi- ja kompetentsikeskus	kasvuhoonegaaside heitkoguste analüüsimine ning järelduste ja tegevuskavade väljatöötamine	
OÜ Rail Baltic Estonia	2024. aasta lõpuks valmib kestlikkuse strateegia esimene versioon, mis sõnastab peamised tegevusvaldkonnad ja mõõdikud elutsükli keskkonnamõju vähendamiseks	alates 2025. aastast alustatakse RB taristu ja investeeringute süsiniku- ja keskkonnajalajälje arvutamisega	hangitav elektrienergia peab olema 100% taastuvatest energiaallikatest
AS Eesti Post	vähendada oma tegevuse negatiivset mõju keskkonnale		suurendades alternatiivsete energiaallikade kasutusele võtmist, sh uuendades enda masinaparki selliselt, et aastaks 2030 on vähemalt 50% masinapargist alternatiivsel energial
AS Vireen			eesmärk energiatõhusus, päikesepargi rajamine taastuva elektrienergia tootmise eesmärgil, jääksoojuse tasuv kasutamine
AS Tallinna Lennujaam	ettevõtte juhivad oma tegevuse mõjusid looduskeskkonnale ning rakendab meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks. Ettevõtte tegevus vastab ISO 14001 standarditele		
Elering AS	toetada Vabariigi Valitsuse ja Euroopa Liidu kliimapoliitika eesmärkide saavutamist		
AS Saarte Liinid	aitab kaasa kliimaeesmärkide täitmisele		

Allikas: Riigikontroll omanike ootuse dokumentide põhjal (2025. a märtsi seisuga)

Lisa C. Riigi äriühingute tegevus kasvuhoonegaaside heite vähendamisel: joonised

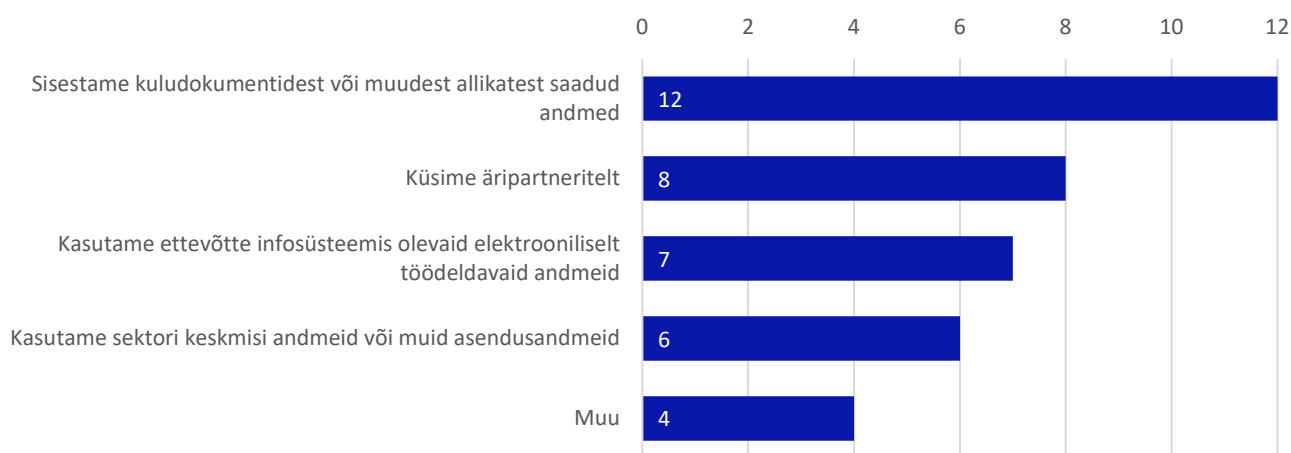
Joonis 2. Kasvuhoonegaaside heite arvutamisel kasutatavad juhendid, meetodikad, tööriistad

Lisaks nimetas 7 ettevõtet veel erinevaid muid tööriistu.

Allikas: Riigikontrolli küsitlus

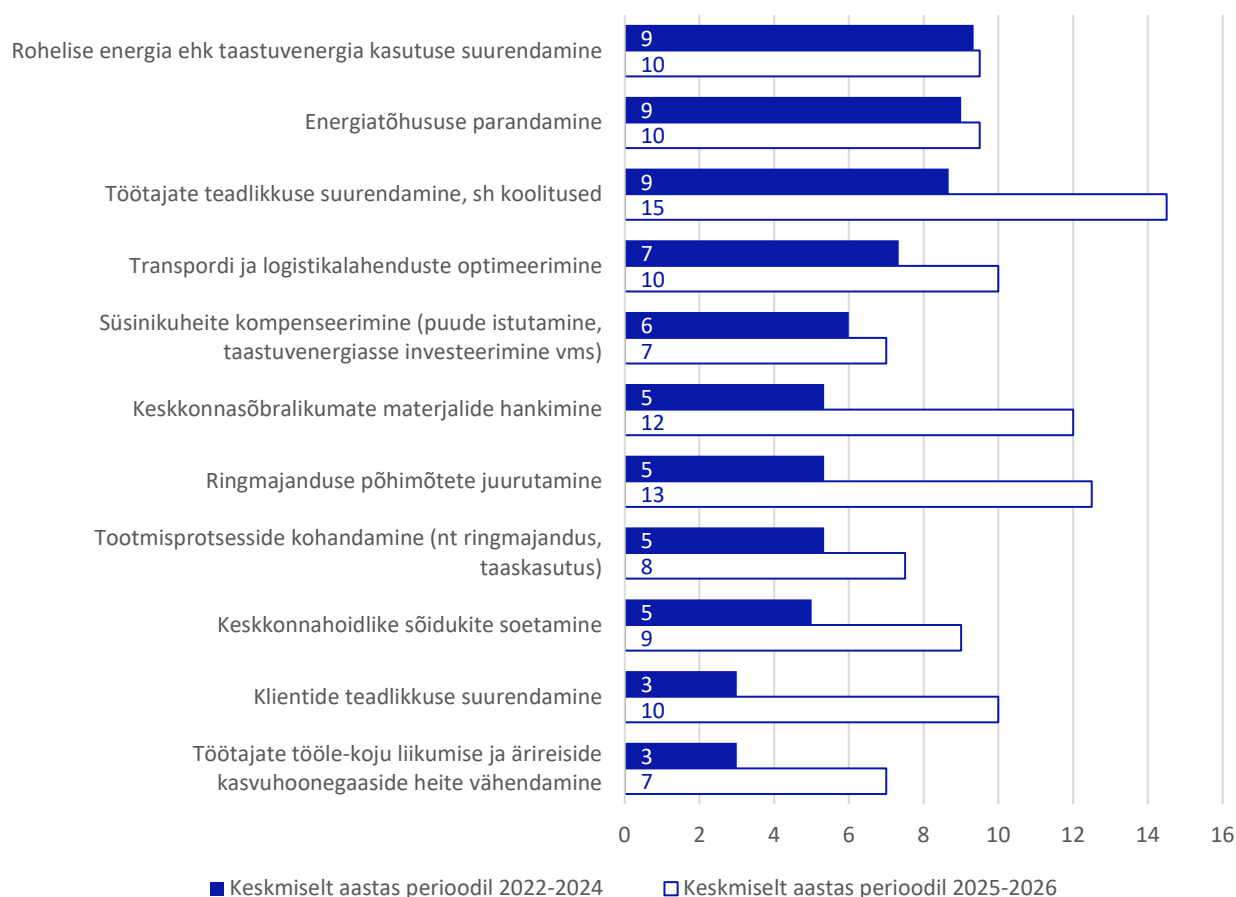
Joonis 3. Kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks vajalike andmete allikad

Kokku vastas 12 riigi äriühingut, kes koguvad andmeid kasvuhoonegaaside arvutamiseks.

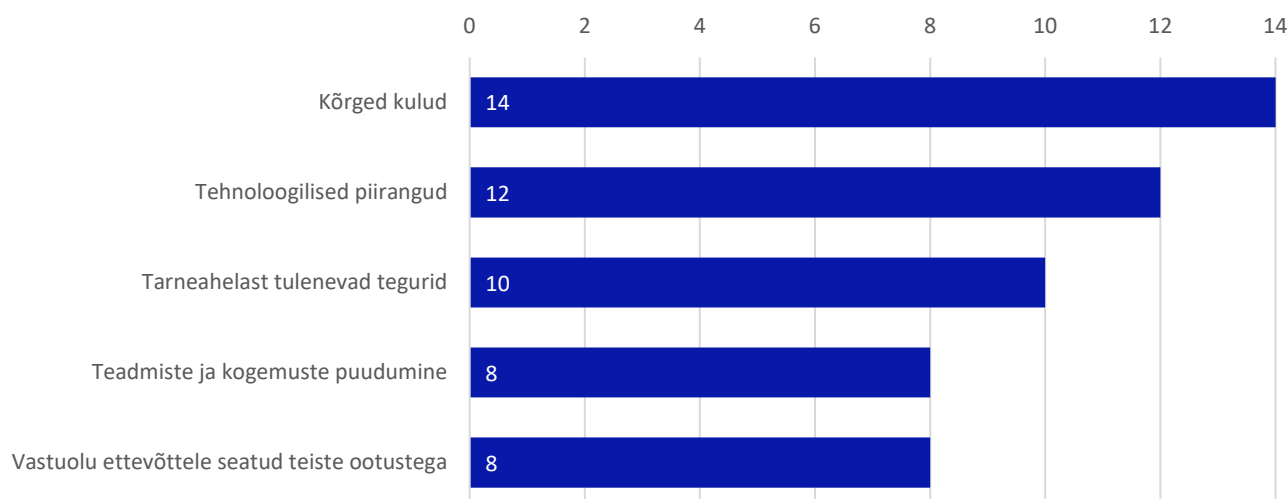
Allikas: Riigikontrolli küsitlus

Joonis 4. Kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks tehtud (aastatel 2022–2024) ja plaanitavad (aastatel 2025–2026) tegevused

Allikas: Riigikontrolli küsitlus

Joonis 5. Kasvuhoonegaaside heite vähendamisele seatud eesmärkide saavutamist piiravad tegurid

Allikas: Riigikontrolli küsitlus

Lisa D. Riigi äriühingute tegevus kasvuhoonegaaside heite vähendamisel: tabelid

Tabel 5. Kliimamuutustest tulenevate mõjude, riskide ja võimaluste hindamine ning juhtimisotsuste tegemisel kasvuhoonegaaside heite vähendamise vajadusega arvestamine

Maatriksina on esitatud see, kuidas on seotud kliimamuutuste mõjuanalüüsi tegemine ja juhtimisotsuste vastuvõtmine, lähtudes vajadusest vähendada kasvuhoonegaaside heidet.

* Maatriksi vertikaalne veerg „Kokku“ näitab, millises staadiumis on ettevõtted kliimamuutustest tulenevate mõjude analüüsimisega.

** Maatriksi horisontaalne rida „Kokku“ annab ülevaate, kas ettevõtte juhtimisotsuseid tehes võetakse arvesse vajadust vähendada kasvuhoonegaaside heidet.

Kas ettevõtte on hinnanud kliimamuutustest tulenevaid mõjusid, riske ja võimalusi*		Kas ettevõtte juhtimisotsuseid tehes võetakse arvesse vajadust vähendada kasvuhoonegaaside heidet?**		
	* Kokku	Jah	Pigem jah	Pigem ei
** Kokku	19	3	13	3
Jah, oleme läbi viinud kahese olulisuse analüüsi.	6	2	4	
Jah, oleme hinnanud kliimamuutustest tulenevaid mõjusid, kuid ei ole kasutanud kahese olulisuse analüüsi metoodikat.	4		4	
Oleme alustanud analüüsi(de) tegemist.	2	1	1	
Plaanime lähima aasta jooksul alustada analüüsi(de) tegemist.	5		3	2
Ei ole analüüsinud ja ei plaani lähima aasta jooksul seda teha.	2		1	1

Allikas: Riigikontrolli küsitlus

Tabel 6. Hinnang äriühingu kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgi kohta

	Eesmärk on kvantitatiivne (maht, intensiivsus, protsent vms)	Eesmärk on üldsõnaliselt suunda näitav	Eesmärgi täitmine on ajaliselt määratletud	Dokumendis ei ole eesmäärke sõnastatud
Ettevõtte strateegia	5	10	5	3
Kasvuhoonegaaside vähendamise tegevusplaan	3	0	2	7
Muu dokument	3	1	2	4

Allikas: Riigikontrolli küsitlus

13 äriühingu puhul ei ole nullheite saavutamise eesmärki seatud. Viiel äriühingul on nullheite saavutamise eesmärk strateegias, kolmel kasvuhoonegaaside vähendamise või muus tegevusplaanis ning ühel äriühingul omaniku ootuste dokumendis. Kahel ettevõttel on nullheite saavutamise eesmärk seatud aastaks 2030 ning kolmel on see aastaks 2050.

Tabel 7. Hinnang kasvuhoonegaaside heite andmete kogumise ja töötlemisega seotud aspektide keerukusele

	Ei valmista probleeme	Mõnevõrra keeruline	Väga keeruline	Ei oska keerukust hinnata	Selline tegevus ettevõttes puudub
Andmete kvaliteedi tagamine	1	6	4	1	
Vajalike andmete leidmine		10	1	1	
Uue andmemudeli loomine	1	4	3	3	1
Heite arvutamine	6	4	2		
Kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide ühildamine ettevõtete muude eesmärkidega	1	5	3	2	1
Rahaliste vahendite piisavuse tagamine	1	1	7	3	
Vajalike oskuste ja teadmistega töötajate olemasolu tagamine	1	6	4	1	
Erinevates nõuetes ja regulatsioonides orienteerumine	1	7	4		
Selgete juhiste puudumine	3	3	4	2	
Vähene selgus tuleviku suhtes	1	1	7	3	

Allikas: Riigikontrolli küsitlus

Tabel 8. Investeeringute tegemisel mõju hindamine

	Enamasti	Harva	Mitte kunagi
Mõju keskkonnale	9	7	1
Mõju kasvuhoonegaaside heitele	9	7	1

Allikas: Riigikontrolli küsitlus